Etelä-Savon maakunta Lausunto

6.4.2018

Sosiaali- ja terveysministeriö/ STM/1443/2018

Sosiaali- ja terveysministeriön kuulemistilaisuus ensihoidon ilmailupalveluiden järjestämisestä sote-uudistuksessa

Etelä-Savo on vesistörikasta harvaan asuttua aluetta jossa on yli 48000 vapaa-ajan asuntoa. Etelä-Savon maakunnan erityispiirteitä kuvaa se, että täällä on Sisä-Suomen kaikki saaristokunnat Enonkoski, Puumala ja Sulkava ja lisäksi saaristo-osakunnista kolme on Etelä-Savossa; Hirvensalmi, Savonlinna ja Mikkeli. Näillä tekijöillä on merkitystä Etelä-Savon ensihoito- ja pelastuspalveluiden tuottamisessa. Etelä-Savon maakunta haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin lausunnossaan ensihoidon ilmailupalveluiden järjestämistä sote-uudistuksessa:

1. Ensihoitopalveluiden järjestämisvastuu on yksiselitteisesti kunkin maakunnan vastuulla. Nyt esitetyssä mallissa muilla kuin Pirkanmaan maakunnille ei näytä olevan mitään mahdollisuutta vaikuttaa lääkärihelikopteri toiminnan palvelutasoon ja kustannuksiin, eikä tätä voida pitää hyväksyttävänä. Luonnoksen kustannusmalli on tehty nykyisten lentotukikohtien mukaisesti ja luonnoksessa esitetyissä laskelmissa olisi pitänyt selvittää mahdolliset muut lentotukikohtien sijainnit ja mahdolliset lisä kustannukset. Esimerkiksi ESSOTE:n alueella vuonna 2017 lääkärihelikopteri hälytyksiä oli 243 kpl ja kohdattuja potilaita oli 33 ja saatettuja 19, kun vastaavasti hälytyksiä ensihoidolle yhteensä ESSOTE alueella oli 23725 kpl. Ilmailutuominnan kulut ovat viiden kopterin mallilla noin 22 000/ kohdattu potilas ja 7 kopterin mallilla merkittävästi enemmän.

2. Etelä-Savossa maakunnan maantiede huomioon ottaen ilmailupalveluilla on merkitystä, mutta ilmailupalveluiden erittäin kalliin kustannusrakenteen ja maakunnan kustannusten sopeuttamistarpeen johdosta tämänkin kustannuserän kohdalla maakunnilla pitää olla mahdollisuus miettiä vaihtoehtoisia menetelmiä. Nyt tehdyssä selvityksessä niitä ei ole esitetty, eikä siinä ole huomioitu millään tavalla esimerkiksi maakunnan vastuulle siirtyvän pelastustoimen mahdollisuuksia ja toisaalta tarpeita ilmailupalveluihin. Tulevaisuudet tekniikan kehityksen mahdollistamat erilaisia preventio- ja etäkonsultaatiomahdollisuuksia esim. videopuhelut voivat vähentää ilmailupalveluiden käyttöä.

3. Luonnoksessa on esitetty kartta, missä on kuvattu nykyisten lentotukikohtien toiminta-alueet. Etelä-Savon maakunnan alueesta huomattava osa on lentotoiminta-alueiden ulkopuolella. Lisäksi lääkärihelikoptereiden sääesteet ovat yleisiä erityisesti talviaikaan. Silloin palvelutasossa tapahtuu dramaattinen muutos ja ensihoitolääkäri palvelee lentotukikohdan lähialueella maayksiköllä. Näiden seikkojen pitäisi näkyä kustannustenjaossa vielä voimakkaammin, koska ensihoitolääkärin hyötysuhde on merkittävästi pienempi. Sääesteistä ja muista syistä johtuen, Etelä-Savossa – kuten muissakin maakunnissa – on ensihoidon ja pelastustoimen perusvalmius rakennettava kuitenkin maayksiköiden ja vaihtoehtoisten kuljetusmenetelmien (moottorivene, mönkijä, hydrokopteri ja moottorikelkka) varaan ja nyt niukoista resursseista kilpailevat ilmailupalvelu ja perusvalmius. Kustannusten perustana ei voi olla hälytysten määrä erityisesti silloin kun alue sijainniltaan on vaikuttavan lääkärikopteritoiminnan ulottumattomissa vaan kustannusten perusteena tulee olla kohdattujen potilaiden suhteellinen eri maakunnissa. On väärin, että maakunta maksaa palvelusta, jota ei käytännössä ole olemassa.

Seppo Lokka, 044 794 3671, seppo.lokka@espl.fi